

Функціонування і розвиток механізмів державного управління
УДК 342.922:347.964

Ковалів Мирослав Володимирович

кандидат юридичних наук, професор

Львівський державний університет внутрішніх справ

Ковалив Мирослав Владимирович

кандидат юридических наук, профессор

Львовский государственный университет внутренних дел

Kovaliv Myroslav

PhD in Law, Professor

Lviv State University of Internal Affairs

ORCID: 0000-0002-9730-8401

Гудима Віталій Валерійович

викладач

Львівський університет бізнесу та права

Гудыма Виталий Валерьевич

преподаватель

Львовский университет бизнеса и права

Hudyma Vitaliy

Lecturer

Lviv University of Business and Law

ORCID: 0000-0001-6708-3910

Приведа Андрій Володимирович

начальник відділу

Львівська обласна прокуратура

Приведа Андрей Владимирович

начальник отдела

Львовская областная прокуратура

Pryveda Andriy

Head of the Department

Lviv Region Prosecutor's Office

ORCID: 0000-0002-5397-5827

Єсімов Сергій Сергійович

кандидат юридичних наук, доцент

Львівський державний університет внутрішніх справ

Есимов Сергей Сергеевич

кандидат юридических наук, доцент

Львовский государственный университет внутренних дел

Yesimov Serhii

PhD in Law, Associate Professor

Lviv State University of Internal Affairs

ORCID: 0000-0002-9327-0071

Хмиз Мар'яна Василівна

доктор філософії, викладач

Львівський національний університет імені Івана Франка

Хмыз Марьяна Васильевна

доктор философии, преподаватель

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

Khmyz Mariana

PhD, Lecturer

Ivan Franko National University of Lviv

ORCID: 0000-0003-3553-8022

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС СУДДІ
АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОЙ СТАТУС СУДЬИ
ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF A JUDGE

Анотація. У статті проаналізовано дослідження та напрацювання науковців щодо визначення елементів адміністративно-правового статусу суддів. Розглянуті дискусійні питання, що визначають адміністративно-правовий статус судді як теоретико-правову категорію, проаналізовані структура, зміст, елементи адміністративно-правового статусу судді. Запропоновано виділяти чотири групи, які визначають статус судді як: носія судової влади (професійний аспект); особи, яка заміщує державну посаду (посадовий або службовий аспект); члена суддівської спільноти (корпоративний аспект); особистості, з особливим обмеженим режимом реалізації конституційних прав (особистісний аспект). На підставі системного аналізу норм законодавства України визначено основні характеристики досліджуваних елементів адміністративно-правового статусу. Статус судді як наукова правова категорія – це статус особи, наділеною суддівськими повноваженнями. Статус судді як суб'єкта права – це складна, цілісна система, що складається з утворюючих діалектичної єдності статичних і динамічних компонентів. Статичний компонент включає відносно незмінні елементи та взаємозв'язок – внутрішній зміст статусу, є основою для динамічного компонента, який спирається на діяльність суб'єкта та забезпечує процес реалізації – зовнішній прояв внутрішнього змісту статусу. Основою статусу судді виступає суб'єкт, який володіє необхідною сукупністю властивостей, що відображають різні грані статусу, виконуючи певні завдання: спеціальне, закріплює особливе становище судді у суспільстві; у контексті публічного права, входить у структуру державної влади та судову систему; щодо правозастосування, здійснює професійну діяльність з вирішення конкретних справ шляхом винесення індивідуальних приписів.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, суддя, права і обов'язки судді, гарантії судді.

Аннотация. В статье проанализированы исследования и разработки ученых по определению элементов административно-правового статуса судей. Рассмотрены дискуссионные вопросы, определяющие административно-правовой статус судьи как теоретико-правовую категорию, проанализированы структура, содержание, элементы административно-правового статуса судьи. Предложено выделять четыре группы, которые определяют статус судьи как: носителя судебной власти (профессиональный аспект); лица, замещающего государственную должность (должностной или служебный аспект); члена судейского сообщества (корпоративный аспект); личности, с особым ограниченным режимом реализации конституционных прав (личностный аспект). На основании системного анализа норм законодательства Украины определены основные характеристики исследуемых элементов административно-правового статуса. Статус судьи как научная правовая категория – это статус лица, наделенного судейскими полномочиями. Статус судьи как субъекта права – это сложная, целостная система, состоящая из образующих диалектического единства статических и динамических компонентов. Статический компонент включает относительно неизменные элементы и взаимосвязи – внутреннее содержание статуса, является основой для динамического компонента, опирается на деятельность субъекта и обеспечивает процесс реализации – внешнее проявление внутреннего содержания статуса. Основой статуса судьи выступает субъект, который обладает необходимой совокупностью свойств, отражающих различные грани статуса, выполняя определенные задания: специальное, закрепляет особое положение судьи в обществе; в контексте публичного права, входит в структуру государственной власти и судебной системе; по правоприменению, осуществляет профессиональную деятельность по решению конкретных дел путем вынесения индивидуальных предписаний.

Ключевые слова: административно-правовой статус, судья, права и обязанности судьи, гарантии судьи.

Summary. The article analyzes the research and developments of scientists to determine the elements of the administrative and legal status of judges. Discussion issues that determine the administrative-legal status of a judge as a theoretical and legal category are considered, the structure, content, elements of the administrative-legal status of a judge are analyzed. It is proposed to distinguish four groups that determine the status of a judge as: a bearer of judicial power (professional aspect); a person holding a public office (official or service aspect); a member of the judicial community (corporate aspect); personality, with a special limited regime for the implementation of constitutional rights (personal aspect). On the basis of a systematic analysis of the norms of Ukrainian legislation, the main characteristics of the studied elements of the administrative and legal status are determined. The status of a judge as a scientific legal category is the status of a person vested with judicial powers. The status of a judge as a subject of law is a complex, integral system, consisting of static and dynamic components forming a dialectical unity. The static component includes relatively unchanging elements and relationships - the internal content of the status, is the basis for the dynamic component, relies on the activity of the subject and provides the implementation process - the external manifestation of the internal content of the status. The basis of the status of a judge is a subject who possesses the necessary set of properties that reflect various facets of status, performing certain tasks: special, consolidates the special position of a judge in society; in the context of public law, it is included in the structure of state power and the judicial system; on law enforcement, carries out professional activities to solve specific cases by issuing individual orders.

Key words: administrative and legal status, judge, rights and duties of a

judge, guarantees of a judge.

Постановка проблеми. Починаючи з моменту проголошення державної незалежності України, в країні відповідно до вимог формування правової державності були зроблені конкретні кроки по створенню організаційних, правових, економічних і інших умов, необхідних для незалежності судової влади. Судова влада в Україні є самостійною та незалежною від інших гілок влади, що в свою чергу, неминуче визначає правове становище суддів як особливих посадових осіб і як особливих членів соціуму. Розбалансованість законодавства у сфері регулювання статусу судді, порушення стабільності кадрового складу суддівського корпусу, зниження рівня гарантій прав суддів, їх незалежності є головними проблемами на сучасному етапі розвитку судової влади, що безпосередньо впливають на зниження рівня гарантій права громадян на справедливий судовий розгляд незалежним судом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти проблеми адміністративно-правового статусу розкривали вчені-юристи: В. Б. Авер'янов, І. Л. Бородін, Ю. П. Битяк, В. М. Бевзенко, В. В. Галуцько, О. В. Гурича, М. М. Говоруха, І. І. Діткевич, М. Д. Ждана, М. В. Косюта, В. В. Кравчук, С. С. Коломоєць, І. С. Ковальчук, О. Р. Михайленко, Є. М. Попович, М. М. Руденко, В. В. Сухонос, О. М. Собоєв, Д. В. Сичова, Р. М. Скриньковський, Л. І. Сопільник, Л. В. Тацій, С. В. Таранушич, В. В. Шевчук, Н. В. Шость, М. К. Якимчук і ін. Ці вчені зробили значний вклад у дослідження адміністративно-правового статусу суддів. Водночас проблеми, які виникають у діяльності судової гілки влади потребують наукового аналізу, серед яких значне місце займають питання адміністративно-правового статусу суддів.

Мета статті. Метою статті є аналіз чинного законодавства України про адміністративно-правовий статус суддів, визначення його

відповідності європейським стандартам та встановлення перспектив подальшого удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якість і доступність правосуддя залежить від тих службовців, які покликані здійснювати судову владу в Україні. Саме суддя є ні від кого не залежною ключовою фігурою правосуддя, носієм судової влади. Без професійного та реально незалежного суддівського корпусу не можна говорити про правову державу та демократію. Суть статусу судді – забезпечення незалежності судді як особи, що виступає загальною стратегічною метою державної політики щодо правового регулювання спеціального статусу громадянина (судді).

Статус судді є організаційно-правовою формою забезпечення незалежності громадянина, який наділений суддівськими повноваженнями для здійснення правосуддя, підкоряючись Конституції України та закону.

Теоретичні уявлення про статус судді носять міждисциплінарний характер, формуються у теорії права та держави, соціології, філософії права, галузевих юридичних науках. Частиною загального статусу судді є адміністративно-правовий статус. Його дослідження пов'язане з труднощами визначення категорії «правовий статус», що, незважаючи на тривале вивчення, залишається на сьогоднішній день дискусійним.

Залежно від обсягу визначення поняття «правовий статус» можна виділити дві основні позиції. Ряд учених зміст правового статусу пов'язують з правами і обов'язками. Інші доповнюють його структуру і відносять до правового статусу різні елементи, що легально визначають і закріплюють положення особи в суспільстві (принципи, гарантії, правові норми, законні інтереси, громадянство, правосуб'єктність, відповідальність, правовідносини загального (статусного) типу). Необхідно відзначити, що існує декілька точок зору щодо визначення поняття «правовий статус», його елементів, співвідношення з іншими

категоріями, виділення його видів.

Розглядаючи правовий статус судді, Л. В. Москвич вважає, що правовий статус судді цілісна правова категорія, що характеризує весь спектр юридичних можливостей і соціально-психологічних якостей суб'єкта, на якого покладено функцію здійснення судової влади в державі. Сутність поняття полягає у нормативно визначеній можливості поведінки судді, обмеженої інтересом виконуваної соціальної функції [1, с. 15].

До його елементів відносяться права і обов'язки, а також правові засади, що виражають взаємини судді, суспільства та держави (незалежність, недоторканність судді, рівність прав суддів та ін.). До статусу примикають гарантії, що забезпечують використання прав і виконання обов'язків судді. У сукупності статус судді та його гарантії визначають правове становище судді. Дослідження статусу судді полягає в тому, що вся сукупність прав, обов'язків, видів відповідальності та гарантій діяльності судді як особистості, наділеної суддівськими повноваженнями, розділяється на чотири групи: визначають статус судді як носія судової влади (професійний аспект); визначають статус судді як особи, яка заміщує державну посаду (посадовий або службовий аспект); визначають статус судді як члена суддівської спільноти (корпоративний аспект); визначають статус судді як особистості, з особливим обмеженим режимом реалізації конституційних прав (особистісний аспект).

В. В. Миргород-Карпова вважає, що статус судді включає вимоги, що пред'являються до суддів, їх права та обов'язки. Сутність і зміст діяльності суддів судів загальної юрисдикції визначається через сукупність відповідних юридичних елементів, що входять до структури їх правового статусу, до яких належать: правосуб'єктність судді, його права та обов'язки, функції, принципи, юридична відповідальність, гарантії діяльності [2, с. 63].

П. І. Прохоров зазначає, що правовий статус суддів це законодавчо

визнана сукупність гарантованих основоположних прав, обов'язків і компетенції суддів як особистостей і посадових осіб, яка зумовлює соціально-правове становище у суспільстві [3, с. 57].

Немає єдиної думки з приводу структури, змісту, елементів правового статусу судді. У науковій літературі визначають статус судді, який містить кілька компонентів і складається з правового, психофізіологічного, соціального, морально морально-етичного і інших компонентів, які забезпечують можливість судді здійснювати незалежне, неупереджене та справедливе правосуддя, деякі з них не мають правової форми.

У статусі судді доцільно виділити дві складові: процесуальна складова статусу судді, тобто права і обов'язки судді, які визначаються процесуальним законодавством; права та обов'язки судді, які визначають особливе становище у суспільстві як громадянина.

У навчальному процесі процесуальна складова статусу судді вивчається у межах конституційного, цивільного, кримінального та господарського судочинства, а також у вивченні особливостей розгляду спорів, що впливають з адміністративних правовідносин. Це особливе становище є гарантією забезпечення прав і обов'язків, які суддя реалізує, безпосередньо здійснюючи правосуддя та владні правомочності.

А. О. Шевчук зазначає, що правовий статус судді є основним регулятором діяльності судової системи, без якого судова система в Україні не змогла б достойно існувати [4, с. 271].

Є й інші підходи до даного питання. Використовується розроблений у теорії права підхід, відповідно до якого розмежовується структура правового статусу та зміст. У структуру включають: основні права і обов'язки; законні інтереси; правосуб'єктність; громадянство; юридичну відповідальність; правові принципи; правові норми, що встановлюють даний статус; правовідносини загального (статусного) типу.

Аналіз теоретичних уявлень про статус судді, дозволив зробити висновок про те, що, незважаючи на різноманітність, відмінність елементів, що включаються в якості його складових, деякі з них (права і обов'язки) присутні у характеристиці більшості визначень, тому їх можна визнати основними, все інші забезпечують функціонування, виконуючи по відношенню до правового статусу службову роль. Але у більшості досліджень застосовується широкий підхід, що включає численні структурні елементи.

Загально теоретичний підхід до вивчення правового статусу судді як наукової категорії надає можливість розкрити окремі сторони правового становища судді. Це окремі інституційні елементи, які закладені в основу правового положення, такі як: порядок відбору на посаду судді, проходження суддівської кар'єри, вихід судді у відставку, забезпечення соціальних гарантій життя, а також безпосередньо професійно-процесуальний аспект діяльності судді як носія судової влади, що складається у забезпеченні гарантії діяльності.

При визначенні правового статусу судді, доцільно враховувати, що суддю як індивідуума характеризують поняття «особистість», «особа», «громадянин», «суб'єкт права». Зокрема, суддя як елемент соціальної системи це особистість, яка володіє загальним правовим статусом, тобто це свідоцтво рівних правових можливостей члена суспільства.

Кожна особистість, що володіє загальним правовим статусом, згідно з положеннями розділу 2 Конституції України, який визначає основні права, свободи і обов'язки людини та громадянина, може реалізувати суб'єктивне право та набути статус спеціального суб'єкта [5].

Щодо спеціального правового статусу певної категорії суб'єктів права у науці розуміють: це статус особи, що належить до певної категорії громадян (військовослужбовці, поліцейські, прокурори, судді, депутати, державні службовці), який дозволяє здійснювати спеціальні функції.

Однак статус судді специфічний, відмінний від спеціального статусу інших суб'єктів права. Наділення судді статусом судової влада не передбачає привілейованого правового становища. Законодавче закріплення гарантії діяльності судді у вигляді незалежності, недоторканності, незмінюваність, збалансований нормативно-правовим забезпеченням ряду обмежень, пов'язаних, з реалізацією передбачених Конституцією України права як звичайного громадянина.

Заборона на участь судді у мітингах, заняття підприємницькою діяльністю і ряд інших обмежень у правовому становищі судді знайшло відповідне закріплення у положеннях Закону України «Про судоустрій і статус суддів» про вимоги, що пред'являються до судді [6].

Характерно, що законодавче обмеження в конституційно-правовому статусі судді як звичайного громадянина супроводжує особу судді протягом усього періоду здійснення професійних прав і обов'язків, і охоплює період виходу у відставку. Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» за особою, що перебуває у відставці, зберігаються звання судді, гарантії особистої недоторканності та приналежність до суддівського співтовариства. Це означає, що відповідно до зазначеного Закону до виконання обов'язків судді, за винятком обов'язків судді Конституційного Суду України, може бути залучений суддя, який перебуває у відставці.

Одним з яскравих прикладів специфічності правового статусу судді виступає практика розгляду Конституційним Судом України звернень суддів у відставці, де предметом оскарження є норми законодавчого регулювання щодо обмеження в існуючому правовому становищі, відмінному від чинного статусу судді, у цивільних і трудових правах [7].

Представлений у вигляді спеціального статусу, правовий статус судді у науково-дослідній літературі характеризується статусом публічного суб'єкта. Р. З. Голобутовський, розглядаючи публічну службу

судді в Україні, виділяє наступні елементи правового статусу: перший – характеризує порядок формування, призначення або обрання; другий – порядок припинення діяльності; третій – компетенції суб'єкта, порядок та способи реалізації; четвертий – особливості правового становища, що відрізняють від інших публічних суб'єктів – носіїв державної влади [8, с. 48–49].

Правовий статус судді закріплює статус публічного суб'єкта, під яким переважно розуміють статус посадової особи, яка займає державну посаду, що виражається у певній процедурі обрання та призначення, порядку здійснення професійної діяльності, процесу припинення виконання владних повноважень зі здійснення, закріпленої Конституцією України, діяльності щодо здійснення правосуддя.

Суддя як суб'єкт публічного права детермінований процесами розвитку держави: входить в систему соціально-політичної, політико-правової, організаційно-юридичної регуляції; володіє відносною автономією, обсяг якої визначається в залежності від пріоритету обраних цілей, впливу об'єктивних і суб'єктивних чинників; виступає основним елементом організації судової влади, що вимагає визначення співвідношення правових, структурно-організаційних, процесуальних форм взаємодії. Поєднання елементів і взаємозв'язків статусу судді з властивостями як суб'єкта публічного права має відповідати доктрині правової держави.

Конституційний Суд України зазначає, що суддя має особливий (спеціальний) правовий статус, який характеризується наявністю певних вимог, обмежень щодо зайняття цієї посади та гарантій його діяльності [9].

Професійна правосуб'єктність є одним з основних елементів правового статусу судді, що визначає специфіку статусу як носія судової влади. Кожна особа є суб'єктом права, яка володіє особистою правосуб'єктністю (правами і обов'язками, які наділяють особистість).

Суддя як суб'єкт правозастосування, виступаючи гарантом забезпечення верховенства права, не тільки застосовує конкретні правові норми відповідно до законодавства, дотримуючись вимог законності, а й перевіряє міру збалансованості закріплених прав, обов'язків, відповідальності, функцій, компетенції, інтересів особи, суспільства, держави, створюючи умови для прийняття справедливого судового акта, враховує різні соціальні регулятори, розширює обсяг правомочностей учасників правовідносин, не допускаючи обмеження прав інших осіб.

Суб'єктивне право особи це передбачена законом та забезпечується державою міра можливої (дозволеної) поведінки особи щодо задоволення своїх законних інтересів. Статус судової влади зумовлює особисту правосуб'єктність судді, замінюючи її цілком професійною правосуб'єктністю. Тому суддя як фігура публічна, яка діє від імені держави, реалізуючи законодавчу волю щодо здійснення правосуддя, володіє лише професійною правосуб'єктністю, тобто суддя своїми діями, не створює особистих прав і обов'язків безпосередньо для себе.

Як приклад, суддя компетентний у справі, прийнятій до провадження, здійснює через акти процесуального характеру відповідно до чинного законодавства відновлення порушеного або оспорюваного права однієї сторони у справі шляхом покладання зобов'язання щодо здійснення певних дій на іншу сторону, яка бере участь у даній справі. Суддя під час розгляду справи, при винесенні рішення посилається на чинну норму права.

У даному випадку уповноважені особи діють від імені та за дорученням державних органів. Їх дії безпосередньо для них особистих прав і обов'язків не породжують. Їх акти – це акти органу, а вони – повноважні представники органу.

На необхідність виділення в окремий аспект, вивчення правового статусу судді як носія судової влади, представлено у вигляді

професійного модусу, вказує в монографії В. М. Кравчук, позначаючи, що це процесуальна складова статусу судді, тобто професійні права і обов'язки особи, наділеного суддівськими повноваженнями, які визначаються процесуальним законодавством [10, с. 338].

Єдність статусу суддів усіх судів полягає у тому, що суддя як громадянин України, наділений суддівськими повноваженнями, незалежно від виду суду реалізує себе у чотирьох сферах правовідносин: професійній, як носій судової влади; корпоративній, як член суддівської спільноти; у сфері державної служби, як особа, що займає державну посаду; у сфері реалізації соціально-економічних прав громадян, як громадянин з обмеженим режимом реалізації конституційних прав.

Висновки. Правовий статус судді – це визначене Конституцією та законами України правове становище судді, гарантії діяльності, підстави та порядок призначення на посаду, компетенція, а також відповідальність.

Основою статусу судді виступає суб'єкт, який володіє необхідною сукупністю властивостей, які відображають різні грані статусу, виконуючи певні завдання (спеціальне – закріплює особливе становище судді у суспільстві; у контексті публічного права – входить у структуру державної влади та судову систему; в аспекті правозастосування – здійснює професійну діяльність з вирішення конкретних справ шляхом винесення індивідуальних приписів). Виходячи з властивостей судді як суб'єкта права, статус набуває цінність інструменту вирішення конфліктів, забезпечення соціального порядку, задоволення суспільних і державних потреб.

Статус судді – це правове становище, закріплене за суддею протягом усього його життя, що має на увазі під собою діючий статус судді як носія судової влади, а також статус судді, який перебуває у відставці. З одного боку, специфіка кожного з цих статусів супроводжує особистість судді, надаючи певного виду гарантії для життя та діяльності, з іншого – обмежує

у реалізації гарантованих Конституцією України прав, як звичайного громадянина. Особливість положення судді у кожному з існуючих статусів, підлягає певному ряду нормативно-правового забезпечення.

Література

1. Москвич Л. М. Організаційно-правові проблеми статусу суддів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец.: 12.00.10. Харків, 2003. 21 с.
2. Миргород-Карпова В. В. Загальні засади організації та діяльності суддів в Україні // Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. 2021. Випуск 1 (93). С. 61–69.
3. Прохоров П. І. Конституційно-правовий статус суддів: основні елементи та їхня характеристика // Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2020. Том 5. С. 57–64.
4. Шевчук А. О. Правовий статус професійного судді // Юридичний науковий електронний журнал. 2019. № 2. С. 268–271.
5. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звертання: 20.03.2021 р.).
6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звертання: 20.03.2021 р.).
7. Конституційний Суд України офіційно оприлюднив Рішення у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини третьої, абзаців першого, другого, четвертого, шостого частини п'ятої статті 141 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» // Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/novyna/konstytuciynyy-sud-ukrayiny-oficiyno->

[oprylyudnyv-rishennya-u-spravi-za-konstytuciynymy](#) (дата звертання: 20.03.2021 р.).

8. Голобутовський Р. З. Особливості адміністративно-правового регулювання публічної служби суддів України // *Правова позиція*. 2018. № 2 (21). С. 46–49.
9. Правовий статус судді // Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/552-pravovyyu-status-suddi> (дата звертання: 20.03.2021 р.).
10. Кравчук В. М. Конституційні основи правового статусу суддів в Україні: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 640 с.

References

1. Moskvych L. M. Orhanizatsiino-pravovi problemy statusu suddiv: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: spets.: 12.00.10. Kharkiv, 2003. 21 s.
2. Myrhorod-Karpova V. V. Zahalni zasady orhanizatsii ta diialnosti suddiv v Ukraini // *Visnyk LDUVS im. E. O. Didorenka*. 2021. Vypusk 1 (93). S. 61–69.
3. Prokhorov P. I. Konstytutsiino-pravovyi status suddiv: osnovni elementy ta yikhnia kharakterystyka // *Naukovi zapysky NaUKMA. Yurydychni nauky*. 2020. Tom 5. S. 57–64.
4. Shevchuk A. O. Pravovyi status profesiinoho suddi // *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2019. № 2. S. 268–271.
5. Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1996 r. № 254к/96-ВР (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (data zvertannia: 20.03.2021 r.).
6. Pro sudoustrii i status suddiv: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 r. № 1402-VIII (iz zminamy i dopovnenniamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (data zvertannia: 20.03.2021 r.).

7. Konstytutsiinyi Sud Ukrainy ofitsiino opryliudnyv Rishennia u spravi za konstytutsiinymy podanniamy Verkhovnoho Sudu Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) polozhen chastyny tretioi, abzatsiv pershoho, druhoho, chetvertoho, shostoho chastyny piatoi statti 141 Zakonu Ukrainy «Pro sudoustrii i status suddiv» // Ofitsiinyi veb-sait Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy. URL: <https://ccu.gov.ua/novyna/konstytuciynyy-sud-ukrayiny-oficiyno-oprylyudnyv-rishennya-u-spravi-za-konstytuciynymy> (data zvertannia: 20.03.2021 r.).
8. Holobutovskyi R. Z. Osoblyvosti administratyvno-pravovoho rehuliuвання publichnoi sluzhby suddiv Ukrainy // Pravova pozytsiia. 2018. № 2 (21). S. 46–49.
9. Pravovyi status suddi // Ofitsiinyi veb-sait Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/552-pravovyy-status-suddi> (data zvertannia: 20.03.2021 r.).
10. Kravchuk V. M. Konstytutsiini osnovy pravovoho statusu suddiv v Ukraini: monohrafiia. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K, 2019. 640 s.